

Külföldi Játékszín. Színműtár. Kiadta a Magyar Tudós Társaság, Pest, 1833. Első kötetének tartalma: „Iphigénia Taurisban.” Dráma Goethe-től. Fordította: Kiss János. Utolsó, 19-ik kötete: „Miss Sara Sampson.” Szomorújáték 5 felv. Lessing-től. Ford.: Kazinczy Ferenc, 1842.

Külföldi színészek. (Lásd: Vendégsze-replés.)

Külkey Henrik, a budai jótékony nőegylet titkára. Színműfordításai: „A végrendelet”, dr. 5 felv. Iffland után, Buda, 1835. „A levelezők”, vígj. 2 felv., báró Steingentesch után. „Ész és szív”, vígj. 1846-ban Pest város díszpolgára lett.

Külley Ilona, színésznő, sz. 1888 jan. 20-án, Törökszentmiklóson. Színpadra lépett: 1914 május havában.

Külső instrukció. Színházi nyelven így hívják a kulisszák mögött végbemenő utasítások végrehajtását. Ezen utasítások különféle természetűek. Ismertebbek: zaj, lövés, harangozás, kocsirobogás, ugatás, zene stb. Az instrukciókat az ügyelő végzi, megfelelő segéderők igénybevételével. A fővárosban az instrukciók végrehajtásában segédkező színpadi munkások külön honoráriumot kapnak. (V. ö. Instrukció. Ügyelő. Vezérlap címszókkal.)

Külső kórus. Így hívják színházi elnevezéssel azon karéneklést, amely nem közvetlenül a színen, hanem távolabb eső területen (a színpadon kívül), rendezői utasítás alapján történik. Ha elhangzik a zenei vagy prózai végszó, esetleg az ügyelő színes lámpája figyelmeztetésül kigyul, akkor a karvezető jelt ad és a külső kórus megkezdí szerepét.

Külső zaj-nak a színészek a színpad mögötti lármát nevezik. Előfordul, hogy a szerző kívül történő lármát ír elő, erre az ügyelő vigyáz, s ha közeledik a végszó, akkor az illető szereplőknek int és azok lármázní tartoznak, amint azt színdarab megkívánja. Meisel Eduard Berlinben 1923-ban zaj-készüléket készített a külső zaj természetes produkálására. Ez egy kétemeletes asztalformájú alkotmány, amely klaviatúrával van ellátva, sípokkal, szirénával,

hajótülkök hangjával. Ha a villamoskapcsolót megcsavarják, a gép működésbe lép. (V. ö.: Külső instrukció.)

Kürthy Emil (fajkürthi és koltai), író sz. 1848 március 14-én, Barsendrédén, meghalt 1920 december 27-én, Budapesten. Régi nemesi családból származott. Iskoláit Pozsonyban, Pápán és Győrött végezte. Jogvégzettsége után eleinte Bars megyében mint segédszolgabíró, majd Budapesten mint törvénytudományi aljegyző szolgált, de csakhamar áttért az újságírói pályára és a „Pesti Hírlap” megalapításakor már mint színházi cikkíró tűnik fel élénk, és abban az időben szokatlanul új, friss karcolataival. „Rosta”, „Kóbor lovag” és „Egy látcsöves úr” álnevek alatt írja kirokiit, amelyek csakhamar nagy népszerűséget szereznek neki. A Nemzeti Színház 1884 március 4-én előadja „Kis szökevény” c. egyfelvonásosát. Mint fordító kiváló munkát végzett a Nemzeti és Vígszínház idegennyelvű darabjainak magyarra való átültetésével. (Dumas: „A nők barátja” c. vígjátékát állandóan az ő fordításában adja a Nemzeti Színház.) A 80-as évek elején kiadja és szerkeszti a „Magyar Ifjúság”, a 90-es években a „Kis Világ” és az „Ifjú Magyarország” c. ifjúsági folyóiratokat. „Aranyos” és „ifj. Zajthai” c. regényei nagy sikert arattak. Színházszeretete lexikális adatgyűjtésre szerkesztette és élete végéig nagy buzgalommal és hozzáértéssel gyűjtögette a magyar színpad és színműirodalom adatait, melyeknek nagy részét lexikonunk is felhasználta. K. 1904—1917-ig a Képviselőház naplószerkesztője is volt. — Felesége *Szemere Gizella*, az 1848—49-iki miniszter, illetve miniszterelnök, Sz. Bertalan (L. o.) leánya. — Fia *K. György* (L. o.), a Nemzeti Színház tagja. Színműfordításai: „A Rantzauk”, színmű 4 szakaszban. Írta: Erckmann és Chatrian. Bem. 1892 szept. 27-én, a Nemzeti Színházban. — „A genuai dudás” („Der Savoyarde”), operett 3 felv. Írta: Brakl József és Leon Viktor. Bem. 1889 augusztus 9-én, Budai Színkör. — „A nők barátja”, vj. 3 felv. Írta: Dumas Sándor. Bem. 1895 november 29-én, Nemzeti Színház. — „Durand és Durand”, bohózat 3 felv. Írta: Ordonneaux és Valabrégue. Bem. 1896 szept. 1-én, Vígszínház. — „A valeni nász”, színmű 4 felv. Írták: Ganghoffer és Bro-